

Natura 2000-handleplan

Perioden 2016-2021

Vasby Mose og Sengeløse Mose

Natura 2000-område nr. 140

Habitatområde H124

**Høje-Taastrup
Kommune**

Titel: Natura 2000 – handleplan 2016 - 2021
Udgiver: Høje-Taastrup Kommune
Vedtaget af byrådet den 25. april 2017
Forsidefoto: Kødfarvet Gøgeurt i den centrale del af Vasby Mose.

Må citeres med kildeangivelse.

**Høje-Taastrup
Kommune**

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	4
Baggrund	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan	6
Behov for indsatser	6
Indsatser fordelt på aktør.....	7
Prioritering af den forventede indsats.....	7
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse.....	7
Bilag 1: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan	8
Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	9
Tabel 3. Naturtyper på udpegningsgrundlaget	9
Tabel 4. Naturtilstand/skovtilstand af kortlagte naturtyper	10
Bilag 3: Kortbilag.....	11

Resumé

Resumé for habitatområde:

Handleplanen for Vasby Mose og Sengeløse Mose beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grund af en væsentlig tilstedeværelse af naturtyperne: rigkær og tidvis våd eng. Den statslige Natura 2000-plans målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring af forbedring af områdets naturværdier.

Natura 2000-området har et areal på 109 ha. Det består af Habitatområde H124 og afgrænses som vist herunder. I bilag 2 angives hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Natura 2000-områdets N140 afgrænsning. Natura 2000-området består af habitatområde H124 (grøn afgrænsning).

Området består af de to store moser Sengeløse Mose og Vasby Mose. Begge moser, men i særligt grad Vasby Mose, rummer områder af stor botanisk interesse. Begge moser er fredede. Fredningerne er blevet moderniseret med henblik på at sikre naturpleje i områderne. Vasby Mose er således fredet igen i 2003, mens Sengeløse Mose er blevet fredet igen i 2007.

Moserne har tidligere været udnyttet til græsning og høslæt, samt under og efter krigen til tørvegravning.

Naturtyperne rigkær og tidvis våd eng, er stadig udbredt i både Vasby og Sengeløse Mose, men begrænset til mindre isolerede forekomster. Det mest værdifulde rigkær i Natura 2000-området findes centralt i Vasby Mose.

Vasby Mose og Sengeløse Mose er tilsammen den eneste danske lokalitet med både melet kodriver og halvgræsset rust-skæne. Begge er karakteristiske arter for naturtypen rigkær. Her vokser endvidere bestande af butblomstret siv, kødfarvet gøgeurt, sump-hullæbe, vibefedt, engensian, krogneb-star og pilealant. Alle plantearter, der er karakteristiske eller typiske for naturtyperne rigkær eller tidvis våd eng. Området huser også bestande af skæv vindelsnegl, sump-vindelsnegl og stor vandsalamander. Disse er alle tre arter på områdets udpegningsgrundlag.

Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad for dette område skulle ske en indsats for naturtyperne rigkær og tidvis våd eng. Indsatsen i denne

planperiode er fortsat at sikre øgning af naturtypernes areal, og at der skabes sammenhæng mellem forekomsterne.

Indsatsen gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrug- og Fiskeristyrelsen.

Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder.

Denne handleplan er udarbejdet af Høje-Taastrup Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for område nr. 140 – Vasby Mose og Sengeløse Mose, habitatområde H124.

Kommunen er ansvarlig for, at handleplanen gennemføres inden udgangen af år 2021.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1251 af 29. september 2016), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanerne har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er det kommunens vurdering, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2009-2015.

Kommunen har søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem en række tiltag finansieret via kommunens egne midler og DUT-midler.

Tiltagene omfatter:

- Facilitering og etablering af hegning af et 2 ha område med rigkær
- Facilitering og sikring af afgræsning ved dyreholder
- Facilitering og etablering af afgræsning på et 2 ha område med bjørneklo
- Gennemført en hydrologisk forundersøgelse mhp. optimale vandforhold for den lysåbne habitatnatur i Vasby og Sengeløse Moser
- Gennemført en undersøgelse af afledning af overfladevand fra Vasby og Sengeløse Moser og etablering af vandføringsstationer i Sengeløse Å og Spang Å, der afleder vand fra Natura 2000-området
- Videreførelse af driftvedligehold af 1,1 ha rigkær
- Afholdt lodsejermøder om planlagte og igangværende projekter, samt oplyst om NaturErhvervs støtteordninger til udvikling af Natura 2000-området.
- Udarbejdet og vedtaget plejeplan for den fredede Vasby Mose
- Udarbejdet forslag til plejeplan for den fredede Sengeløse Mose
- Kommunen har sammen med en række andre kommuner udarbejdet og fremsendt en ansøgning til EU om økonomisk støtte til gennemførelse af en række naturplejeindsatser inden for Natura 2000 områderne med lysåben natur, herunder bl.a. rigkær.

I august 2015 blev der opnået økonomisk støtte til et 5-årigt EU-Life projekt for rigkær og kildevæld. LIFE14 NAT/DK/000606 – RigKilde. Projektet gennemfører Høje-Taastrup Kommune i samarbejde med Thisted, Jammerbugt, Struer, Faxe og Furesø Kommuner, samt Naturstyrelsen Fyn.

Behov for indsatser

Natura 2000-planen nr. 140 for Vasby Mose og Sengeløse Mose, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 1, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 2. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 1. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov (ha):		
		Igangværende indsats (ha)	Ny indsats (ha)	Samlet behov for indsats (ha)
Lysåbne naturtyper	Rydning af uønsket opvækst	0,5	0-4	0-4
	Forbedring af hydrologi	0 *	0-1½	0-1½
	Græsning eller høslæt	4-5	0-5	3-9
	Tørveskrab	0	0-½	0-½
	Bekæmpelse af invasive arter	½	0-1½	½-2
Sammenbinding af naturtyper	Rigkær / Tidvis våd eng	3-6	0	3-6
Ny habitatnatur	Rigkær / Tidvis våd eng	3-6	0	3-6

*: Afdækning af vandtilgangen til den lysåbne natur.

Indsatser fordelt på aktør

Indenfor Natura 2000 området findes et areal på 5,4 ha ejet af Kirkeministeret. Arealet er udlånt til en lokale kogræsserforening, der forestår afgræsningen.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- Sammenhæng i naturen
- Bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 1). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

- *Større og mere komplekse forvaltningsindsatser herunder LIFE+ projekt. Det vil typisk være nødvendigt at prioritere større og mere komplekse indsatser tidligt i planperioden for at kunne nå at gennemføre indsatsen f.eks. i LIFE+ projektet, der omfatter hovedparten af Natura 2000-området for Vasby Mose og Sengeløse Mose.*
- *Fremkommelighed i projekterne og inddragelse af lodsejerne f.eks.:*
 - *Lodsejere med særligt sårbare naturtyper og arter*
 - *Lodsejere med særligt store arealer omfattet af Natura 2000-planerne,*
 - *Lodsejere med arealer, der har særlig potentiale for at kunne udvikling lysåben habitatnatur*
- *Synergi med andre indsatser for at opnå de største gevinster med færrest ressourcer. Det gælder både i forhold til vandplanindsatsen, fredninger, sikring af biodiversitet, klimaplaner, friluftsliv m.m.*

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Høje-Taastrup Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekter, som fastholder og udvikler arealer med eksisterende værdifuld lysåben habitatnatur gennem rydning, hegning og afgræsning, samt foretage sammenbinding af disse spredtliggende arealer med potentielle arealer, der kan udvikle sig til mulige lysåben habitatnatur. I forbindelse med processen vil kommunen tage en række initiativer, som vist i tabel 2, for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne. Der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 2. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Orientering af lodsejere i Vasby Mose	Kommunen afholder dialogmøde og orientering om fremdriften	Ultimo 2016 samt efter behov i hele planperioden
Orientering af lodsejere i Sengeløse Mose	Kommunen afholder dialogmøde og orientering om fremdriften	Ultimo 2016 samt efter behov i hele planperioden
Orientering af Agendarådet om projektstatus	Kommunerne afholder møder 4 gange årligt	Hele planperioden

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysisk bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante lodsejere og andre interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
5. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
6. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
7. Indsætter gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Områdespecifikke retningslinjer

1. Der sikres sammenhæng mellem forekomster af rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust for at bidrage til etablering af større driftsenheder.

Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H124.

Tabel 3. Naturtyper på udpegningsgrundlaget

Typekode	Naturtype	Handleplanmyndighed
		Høje-Taastrup Kommune
3140	Kransnålalgesø	Ej kortlagt
3150	Næringsrig sø	Ej kortlagt
6210	Kalkoverdrev	0,5 ha
6410	Tidvis våd eng	3,3 ha
7140	Hængesæk	0,1 ha
7230	Rigkær	6,6 ha
91D0	Skovbevokset tørvemose	22,0 ha
91E0	Elle- og askesump	0,7 ha
I alt* (ha)		33,2 ha

Arter på udpegningsgrundlaget.

Typekode	Art	Handleplanmyndighed
		Høje-Taastrup Kommune
1014	Skæv Vindelsnegl	Findes i området
1016	Sump Vindelsnegl	
1166	Stor Vandsalamander	

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 4. Naturtilstand/skovtilstand af kortlagte naturtyper

Naturtype nr.	Naturtype navn	Naturtilstand					I alt* ha
		I	II	III	IV	Ingen tilstand	
3140	Kransnålalgesø	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0,0
3150	Næringsrig sø	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0,0
6210	Kalkoverdrev	0 ha	0,5 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0,5
6410	Tidvis våd eng	0 ha	2,1 ha	1,2 ha	0 ha	0 ha	3,3
7140	Hængesæk	0 ha	0,1 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0,1
7230	Rigkær	0 ha	1,1 ha	5,3 ha	0,2 ha	0 ha	6,6
91D0	Skovbevokset tørvemose	0 ha	20,6 ha	1,4 ha	0 ha	0 ha	22,0
91E0	Elle- og askesump	0,7 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0,7
I alt* (ha)		0,7	24,4	7,9	0,2	0	33,2

Bilag 3: Kortbilag

